

Sygnatura akt II AKa 308/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Janusz Godzwon

Sędziowie: SA Cezariusz Baćkowski / spr./

SA Artur Tomaszewski

Protokolant: Joanna Rowińska

przy udziale Zbigniewa Jaworskiego prokuratora Prokuratury (...)

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2022 r.

sprawy A. W.

oskarżonej z art. 284 § 2 kk w związku z art. 294 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżoną oraz oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 10 czerwca 2021 r. sygn. akt III K 281/20

I. zmienia zaskarżony wyrok i uniewinnia oskarżoną A. W. od popełnienia zarzucanego jej czynu;

II. zasądza od oskarżyciela posiłkowego (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa 260 złotych kosztów sądowych postępowania odwoławczego i stwierdza, że pozostałe koszty procesu ponosi Skarb Państwa z wyjątkiem należności z tytułu udziału w sprawie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

UZASADNIENIE

A. W. została oskarżona o to, że:

w dniu 16 lipca 2019 roku we W. przywłaszczyła sobie powierzoną jej na podstawie umowy leasingu operacyjnego nr (...) z dnia 22 czerwca 2016 roku cudzą rzecz ruchomą w postaci samochodu osobowego marki P. (...) o numerze rejestracyjnym (...) o wartości 369.000 złotych brutto na szkodę firmy (...) sp. z o.o.,

tj. o czyn z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 10 czerwca 2021 r., III K 281/20:

I. oskarżoną A. W. uznał za winną popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku, tj. popełnienia występku z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 294 § 1 k.k. wymierzył jej karę roku pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k., art. 72 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił A. W. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres 2 (dwóch) lat próby, zobowiązując oskarżoną do informowania sądu o przebiegu okresu próby;

III. na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał A. W. do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 74.386,42 (siedemdziesiąt cztery tysiące trzysta osiemdziesiąt sześć 42/100) złotych;

IV. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych zasądził na rzecz Skarbu Państwa kwotę 70 złotych tytułem zwrotu wydatków oraz wymierza jej opłatę w wysokości 180 złotych.

Apelacje od tego wyroku wnieśli: oskarżona A. W. za pośrednictwem obrońcy i oskarżyciel posiłkowy (...) sp. z o.o. w W. za pośrednictwem pełnomocnika.

Obrońca oskarżonej A. W. zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

I. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

a) art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny:

1) zeznań świadka D. W., który w imieniu oskarżonej wielokrotnie zgłaszał wniosek o wznowienie umowy leasingu oraz polubowne załatwienie spraw, co potwierdza zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności korespondencja mailowa kierowana do pokrzywdzonego, do której ni odnosi się Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku.

2) wyjaśnień oskarżonej, która od początku kwestionowała okoliczność wypowiedzenia umowy leasingu i w dalszym ciągu czeka na rozstrzygnięcie postępowania gospodarczego toczącego się przez Sądem Okręgowym w Warszawie, wobec czego nie sposób uznać, oskarżona dopuściła się przestępstwa przywłaszczenia;

b) art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającą na niezasadnym oddaleniu wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. wyceny ruchomości celem ustalenia wartości samochodu osobowego P. (...) rok produkcji 2016 r. w październiku 2018 r. (data wezwania do wykupu) z uwzględnieniem aktu, że był to pojazd poleasingowy, użytkowany przez wypożyczalnię samochodową, podczas gdy okoliczność ta nie została ustalona w sposób prawidłowy, mimo iż miała istotne znaczenie dla kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonej, a ponadto wartość pojazdu była kwestionowana przez oskarżoną, wbrew temu co uznał Sad Okręgowy.

II. obrazę prawa materialnego, tj.;

a) art. 284 § 1 k.k. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że oskarżona w razie wypowiedzenia umowy powinna bez zbędnej zwłoki zwrócić przedmiot leasingodawcy, podczas gdy oskarżona do chwili obecnej przeczy prawidłowości wypowiedzenia umowy co jest przedmiotem odrębnego postępowania cywilnego, wobec czego okoliczność skutecznego wypowiedzenia umowy jest w dalszym ciągu sporna między oskarżoną, a pokrzywdzonym.

III. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że wartość szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz (...) sp. z o.o. wynosi 74.386,42 zł, podczas gdy kwota ta jest znacząco zawyżona, bowiem Sąd nie dokonał prawidłowego ustalenia wartości pojazdu na chwilę wezwania do wykupu.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelujący wniósł o:

1) uzupełnienie przewodu sądowego i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego ds. wyceny ruchomości celem ustalenia wartości samochodu osobowego P. (...) rok produkcji 2016, w październiku 2018 r. (data wezwania do wykupu), z uwzględnieniem faktu, że był to pojazd poleasingowy, który był użytkowany przez wypożyczalnię samochodową, mając na uwadze stan techniczny, a także sposób eksploatacji pojazdu – na okoliczność ustalenia

rzeczywistej wartości pojazdu marki P. (...) w chwili wezwania do wykupu, a także na okoliczność ustalenia wysokości szkody.

2) zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu; ewentualnie o przyjęcie, że czyn wyczerpał dyspozycję art. 284 § 1 k.p.k. i wobec tego warunkowe umorzenie postępowania na okres próby wynoszący rok.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego (...) sp. z o.o. w W. zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonej w zakresie orzeczenia o środku kompensacyjnym – obowiązku naprawienia szkody i zarzucił:

1) obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 k.k. polegająca na orzeczeniu względem oskarżonej środka kompensacyjnego w postaci jedynie częściowego obowiązku naprawienia szkody w sytuacji, gdy wobec złożenia przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego wniosku w tym zakresie oraz uznania, że oskarżona dopuściła się zarzucanego jej czynu oraz wskazania z czego wnioskowany obowiązek naprawienia szkody wynika, sąd był do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w tej wysokości zobowiązany.

Podnosząc powyższy zarzut, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonej na rzecz oskarżyciela posiłkowego środka kompensacyjnego w postaci obowiązku naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę kwoty 243.000 zł, która to kwota stanowi wartość przedmiotu leasingu w postaci pojazdu m-ki P. (...) o nr rej. (...) na moment jego przywłaszczenia, tj. wypowiedzenia umowy leasingu nr (...).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej A. W. okazała się zasadna.

Trafnie obrońca kwestionuje ocenę wyjaśnień oskarżonej i zeznań D. W. w zakresie intencji towarzyszącej A. W. po wypowiedzeniu umowy leasingu operacyjnego przez finansującego - (...) sp. z o.o. w W., czego konsekwencją były wadliwe ustalenia co do strony podmiotowej. Takie rozstrzygnięcie co do apelacji obrońcy oskarżonej czyniło niezasadną apelację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Bezprzedmiotowe było rozpoznanie zarzutów apelacji obrońcy dotyczących obrazę art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 284 § 1 k.k. (zapewne chodzi o art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 2 k.k.) oraz błędu w zakresie ustalenia wielkości szkody (art. 436 k.p.k.).

Sąd Okręgowy ma rację rozumiejąc znięciem czynności wykonawczej przywłaszczenia jako ostateczną, bezprawną separację uprawnionego od stanowiącej jego własność rzeczy i potraktowanie jej jak własnej przez sprawcę, który uprzednio rzecz posiadał (por. np. M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas [w:] Kodeks karny. Część szczególna. Tom III. Komentarz do art. 278-363 k.k., wyd. V, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2022, teza 42 do art. 284, wyroki Sądu Najwyższego z 19 lutego 2020 r., IV KK 119/19, LEX nr 3079486, z 2 lutego 2015 r., III KK 289/14, LEX nr 1646025, z 3 października 2005 r., V KK 15/05, LEX nr 157206). Słusznie też Sąd ten oczekuje uzewnętrznienia zmienionego stosunku psychicznego sprawcy do przedmiotu czynności wykonawczej, skoro odpowiedzialność karna dotyczy czynu sprawcy, a nie samych tylko przeżyć psychicznych. Przykładami takich postrzegalnych zachowań będą bezprawne: odmowa wydania, zaprzeczanie posiadania, sprzedaż, darowanie, ukrycie, zmiana wyglądu, zniszczenie rzeczy, zerwanie kontaktu z właścicielem (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2002 r., IV KKN 380/99, LEX nr 77427, wyroki Sądu Najwyższego z 3 października 2005 r., V KK 15/05, OSNwSK 2005, z. 1, poz. 1782, z 14 listopada 2014 r., IV KK 101/14, KZS 2015, z. 4, poz. 32, z 30 listopada 2017 r., III KK 198/17, L.).

Sąd I instancji nie pomija też, że od strony przedmiotowej dla przypisania występku sprzeniewierzenia (podobnie przywłaszczenia) dyspozycjom takim jak właścicielskie towarzyszyć musi zamiar zatrzymania rzeczy dla siebie albo dla innej niż właściciel osoby, bez żadnego ku temu tytułu i ekwiwalentu - animus rem sibi habendi (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 6 stycznia 1978 r., V KR 197/77, LEX nr 17043, z 15 listopada 2002 r., IV KKN 380/99, L., z 9 marca 2003 r., III KK 165/03, Lex nr 140098, z 23 listopada 2006 r., II KK 186/06, OSNwSK 2006 r., z. 1, poz. 2247, z 24 kwietnia 2007 r., IV KK 31/07, LEX nr 262665, z 3 października 2005 r., V KK 15/05, LEX nr 157206, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 26 września 2012 r., II AKa 269/12, LEX nr 1220382).

Tym trafnym spostrzeżeniom nie towarzyszyły prawidłowe wnioski o podstawie faktycznej w części dotyczącej zamiaru jaki towarzyszył oskarżonej A. W. mające źródło w wadliwej ocenie dowodów – zeznań D. W. i wyjaśnień oskarżonej wynikające z pominięcia (art. 410 k.p.k.) niektórych ujawnionych dowodów w szczególności korespondencji mailowej między oskarżoną a pokrzywdzoną firmą (...) sp. z o.o. w W..

Jest poza sporem, że 22 czerwca 2016 r. oskarżona działająca pod firmą (...) zawarła z (...) sp. z o.o. umowę leasingu operacyjnego na podstawie której (m.in.) spółka zobowiązała się nabyć przedmiot leasingu samochód P. (...) wartości 369000 zł (300000 zł netto) i oddać go do używania i pobierania pożytków korzystającej, a oskarżona zobowiązała się do płacenia wynagrodzenia w ratach (k. 6-9). Przez trzy lata, do maja 2019 r., choć czasem z opóźnieniem A. W. uiszczala raty leasingowe wpłacając łącznie 294613,58 zł (k. 123-160). 12 czerwca 2019 r. finansująca spółka wezwała oskarżoną do zapłaty zaległości - 3854,92 zł (k. 108), a po bezskutecznym upływie określonego terminu pismem z 2 lipca 2019 r. wypowiedziała umowę leasingu, wezwała do zwrotu auta do 16 lipca 2019 r. i zapłaty 98951,32 zł odszkodowania (k. 15), na co składały się pozostałe do uiszczenia raty i suma wykupu (zeznania P. G. k. 94). Pismo to zostało doręczone A. W. 15 lipca 2019 r. (k. 18). Mimo tego oskarżona nie wydała auta spółce, lecz parkowała ona w K., lub u kolegi D. W. (k. 254).

Przedmiotem niniejszego postępowania nie jest rozstrzygnięcie sporów cywilnoprawnych między oskarżoną a (...) sp. z o.o. na tle łączącej ich umowy leasingu operacyjnego. Natomiast nie budzi wątpliwości Sąd Apelacyjny, tak jak nie budziło wątpliwości Sąd I instancji, że spółka była uprawniona do wypowiedzenia umowy leasingu i zażądania zwrotu przedmiotu leasingu w sytuacji gdy A. W. pozostawała w zwłoce w uiszczaniu rat leasingowych i mimo wezwania nie wyrównała zaległości płatniczych, a oskarżona była zobowiązana do zwrotu pojazdu, nawet jeśli zaległości niewiele przekraczały (około 800 zł) wielkość raty leasingowej (3081,08 zł), a wcześniej przez niemal trzy lata oskarżona wpłacała raty. Takie były postanowienia umowy, które A. W. zawierając ją aprobowała.

Oskarżona tłumaczy, że zaległości w płaceniu rat były wynikiem pogorszenia kondycji firmy i poważnej choroby na jaką w tamtym czasie zapadła (k. 251v). Podobnie zeznaje D. W. (k. 253v, 73). Takie wyjaśnienie, zaaprobowane przez Sąd I instancji, jest zbieżne z dokumentacją medyczną złożoną przez obrońcę (k. 223 - 236).

Nie sposób podzielić twierdzenia obrońcy, że oskarżona była przekonana o nieskuteczności wypowiedzenia umowy przez pokrzywdzoną spółkę. W takim przecież razie uiszczalałyby raty leasingowe i nie wnosilaby sama i reprezentujący ją pełnomocnik w korespondencji z pokrzywdzoną firmą „o przywrócenie umowy leasingowej” (k. 245, 242, 240, 238-239). Wreszcie A. W. wyjaśnia (k. 252), że nie wpłacała rat ponieważ finansujący wypowiedział umowę. Rację ma Sąd Okręgowy uznając, że A. W. miała świadomość, że ciąży na niej obowiązek zwrotu pojazdu, co wynikało z postanowień umowy jaką zawarła będąc podmiotem zawodowo zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w której wykorzystywała m.in. pojazdy użytkowane na podstawie umów leasingowych i z doświadczenia wiedząc, jakie są konsekwencje wypowiedzenia umowy leasingowej przez finansującego.

Oskarżona tłumaczy, że chciała kontynuować umowę leasingu i wykupić auto, a doświadczenia związane z wypowiedzeniem innej umowy przez leasingodawcę, kiedy zwróciła pojazd i została obciążona znacznymi kosztami m.in. jego długotrwałego parkowania powodowały, że nie zwróciła samochodu (...) sp. z o.o. (k. 172, 251). Podobnie zeznaje D. W., który w czasie choroby matki zajmował się prowadzeniem firmy (k. 73, 253v, 254).

Potwierdzeniem tych relacji jest złożona w postępowaniu sądowym, a pominięta przez Sąd Okręgowy, korespondencja oskarżonej, a potem jej pełnomocnika z pokrzywdzoną spółką. W mailu z 18 listopada 2019 r. (k. 245) A. W. powołując się na wcześniejsze pismo i tłumacząc chorobą zwłokę w płaceniu rat prosi o „przywrócenie umowy leasingowej”, deklaruje płacenie rat i gotowość uiszczenia opłaty za wznowienie umowy. W kolejnym mailu z 11 lutego 2020 r. (od 29.11.2019 r. do 8.02.2020 r. oskarżona przebywała w szpitalu – k. 230) pełnomocnik oskarżonej zwraca się o zawarcie porozumienia, rozłożenia płatności, deklaruje w imieniu oskarżonej chęć wywiązania się ze zobowiązań i dokonania wpłaty inicjującej (10000 zł). Podobną treść zawiera mail z 25 lutego 2020 r. (k. 240): pełnomocnik A. W. wnosi o zawarcie porozumienia dotyczącego przywrócenia leasingu z zachowaniem pojazdu, spłatą rat i uiszczeniem opłaty inicjującej, zapewnia o chęci kontynuowania współpracy. Taką samą w zasadzie treść zawiera mail pełnomocnika

oskarżonej z 22 maja 2020 r. (k. 238-239) deklaruje tylko wyższą (...) - 50000 zł) opłatę inicjującą. Pisma te spotykały się z odmowami pokrzywdzonej spółki i żądaniem wydania pojazdu (k. 245, 241, 237, 77).

Z przytoczonych pism wynika, że A. W. po rozwiązaniu z nią umowy leasingu nie chciała zatrzymać samochodu dla siebie (czy dla syna), włączyć go do swego (czy syna) majątku, lecz kontynuować (wznović) umowę leasingu, uiszczać raty, używać przez ten czas auta i pobierać pożytki, a potem skorzystać z prawa do jego nabycia. Taką wolę deklarowała konsekwentnie sama, lub za pośrednictwem pełnomocnika kilkakrotnie w pismach kierowanych do pokrzywdzonej spółki od co najmniej listopada 2019 r. (w mailu z 18 listopada 2019 r. nawiązuje do wcześniejszego pisma). Czyniła to więc jeszcze nim firma (...) sp. z o.o. wystąpiła z powództwem przeciwko niej. Nie można więc uznać, że pisma nie wyrażały rzeczywistej woli oskarżonej, lecz stanowiły reakcję na pozew spółki. Firma windykacyjna co prawda złożyła zawiadomienie o przestępstwie 30 października 2019 r. (k. 4-5), ale w aktach brak danych wskazujących, że A. W. wiedziała o tym zwracając się do pokrzywdzonej firmy w listopadzie 2019 r. o wznowienie umowy leasingowej i deklarując wolę płacenia rat, zaś śledztwo w sprawie zostało wszczęte 23 stycznia 2020 r. – k. 24.

Podejmowanie przez oskarżoną prób porozumienia z leasingodawcą jest logiczne. Przecież uiszcza już ponad 294000 zł tytułem rat leasingowych. Wpłacając jeszcze około 99000 zł tytułem pozostałych rat i sumy wykupu stałaby się właścicielką auta wartości 243000 zł (k. 94, 111), które mogłaby np. zbyć odzyskując część wydatków. W przeciwnym razie „straciłaby” wpłacone pieniądze, możliwość wykupienia auta, a przyszłe raty i suma wykupu stałyby się wymagalne. Logiczny jest więc wniosek oskarżonej, że w takiej sytuacji, po zwróceniu pojazdu (243000zł), bank który uzyskał 294613,58 zł z tytułu rat leasingowych i roszczenie o zapłatę pozostałych rat i sumy wykupu (około 99000zł), mógł nie być zainteresowany kontynuowaniem leasingu. A. W. nie zerwała kontaktu z leasingodawcą, nie wyzbyła się auta, nie przeczyła, że nadal je posiada, lecz podejmowała sama i poprzez pełnomocnika próby porozumienia się ze spółką by wznowić umowę leasingu auta i finalnie je wykupić. Zatrzymanie pojazdu wbrew łączącej strony umowie wzmacniało w takiej sytuacji starania oskarżonej o wznowienie umowy leasingu.

W konsekwencji zasadny jest zarzut obrazy art. 7 k.p.k. w zakresie oceny zeznań D. W. i wyjaśnień A. W. dotyczących zamiaru jaki towarzyszył oskarżonej gdy mimo wypowiedzenia umowy leasingu auta, odmawiała wydania tego przedmiotu.

Jak wskazano wyżej, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, A. W. nie miała zamiaru zatrzymania samochodu dla siebie, lub innej osoby bez tytułu prawnego, lub ekwiwalentu, lecz chciała dalej z niego korzystać na podstawie odnowionej umowy leasingowej.

Wobec dekompletacji strony podmiotowej należało zmienić zaskarżony wyrok i uniewinnić oskarżoną od popełnienia zarzucanego jej czynu (art. 437 § 2 k.p.k., art. 414 § 1 k.p.k.).

Bezprzedmiotowe było więc rozpoznanie zarzutów apelacji obrońcy dotyczących obrazy przepisów postępowania art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., obrazy prawa materialnego - art. 284 § 1 k.k., oraz błędu w zakresie ustalenia wielkości szkody (art. 436 k.p.k.).

Rozstrzygnięcie o uwolnieniu A. W. od odpowiedzialności za występki z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 284 § 2 k.k. czyniło bezzasadną apelację pełnomocniczki oskarżyciela posiłkowego zarzucającą obrazę art. 46 § 1 k.k. poprzez orzeczenie obowiązku naprawienia szkody w części, gdy Sąd zobowiązany był do orzeczenia tego obowiązku w całości.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 633 k.p.k., art. 13 ust. 2 ustawy z 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn. Dz. U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223).

SSA Artur Tomaszewski	SSA Janusz Godzwon	SSA Cezariusz Baćkowski
------------------------------	---------------------------	--------------------------------